

28. 4. 2020

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

COVID úpadek a jak se chovat

Dne 17. dubna 2020 Senát schválil bez pozměňovacích návrhů poslanecké znění tzv. Lex Covid, který se mimo jiné i velmi podstatně dotýká problematiky insolvenčí. Účinným se stal ode dne 24. dubna 2020 jako zák. č. [191/2020 Sb.](#), zák. o některých opatřeních ke zmírnění dopadů epidemie koronaviru SARS CoV-2 na osoby účastníci se soudního řízení, poškozené, oběti trestných činů a právnické osoby a o změně insolvenčního zákona a občanského soudního řádu.

ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář, s.r.o. jako přední český specialista na insolvenční řízení, řeší v těchto dnech dotazy věřitelů i dlužníků, jak správně postupovat v aktuální složité době a správně využít instituty krizové legislativy pro překonání ekonomicky obtížené situace.

Znaky úpadku

Definici úpadkové situace nabízí samozřejmě jedno z úvodních ustanovení § 3 InsZ., kdy v úpadku se nachází dlužník, který má více věřitelů (tj. nejméně dva), má peněžité závazky po dobu delší než 30 dní po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit. Má se zato, že dlužník není schopen plnit své závazky, pokud zastavil podstatné části svých peněžitých závazků, nebo je neplní po dobu delší než 3 měsíce po lhůtě splatnosti, nebo není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 InsZ. (seznam majetku, závazku a zaměstnanců) kterou mu uložil insolvenční soud. Jedná se o vyvratitelné domněnky dlužníkovy neschopnosti platit své splatné závazky. Po dobu, po kterou domněnka trvá, přechází na dlužníka povinnost tvrzení a důkazní ohledně skutečnosti, že k úhradě svých splatných závazků schopen je. Dlužník vyvrátí domněnku své platební neschopnosti, jakmile v insolvenčním řízení osvědčí nebo prokáže schopnost uhradit všechny splatné závazky těch věřitelů, jež má insolvenční soud pro účely rozhodnutí o věřitelském insolvenčním návrhu za osvědčené (doložené). Může se tak jednat například o předložení důkazu ohledně dostatku finančních prostředků a/nebo jiného majetku (včetně nemovitého).

Nadále platí notoricky judikované a odbornou literaturou přijímané závěry, že se musí jednat o skutečnou neschopnost dlužníka své závazky plnit a nikoliv jeho neochotu plnit. Pokud je ohledně pohledávky veden spor, a je lhostejno, zda v předsoudní fázi či již probíhá nalézací řízení, nelze formálně dovozovat, že jsou splněny znaky úpadku. Takovýto sporů může dlužník vést i více.

Společným znakem pro podnikatele i spotřebitele je, že nemusí proti nim být vedeno ani jedno exekuční řízení. Insolvenční návrh je možné podat i bez běžící exekuce. *Při zkoumání schopnosti dlužníka hradit pohledávky věřitelů osvědčené při rozhodování o úpadku dlužníka není podstatné, zda věřitelé mohou ohledně těchto pohledávek ihned přistoupit k výkonu rozhodnutí či exekuci (zda již mají exekuční titul), ale to, zda by je mohli bez obtíží vymoci z dlužníkovy majetku výkonem rozhodnutí (exekucí), kdyby exekuční titul měli*[\[1\]](#).

Dlužník podnikatel je v úpadku i v situaci, kdy je předlužen, tedy pokud má více věřitelů a hodnota jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku nebo v situaci kdy mezera krytí jeho závazků poklesne pod zákonem definovanou mez.

Jsem v úpadku a co dál?

Dle ust. § 98 odst. 1 InsZ. dlužník, který je právnickou osobou nebo fyzickou osobou - podnikatelem, je povinen podat insolvenční návrh bez zbytečného odkladu poté, co se dozvěděl nebo při náležité pečlivosti měl dozvědět o svém úpadku.

Povinnost podat na sebe dlužnický insolvenční návrh byla pozastavena v době ode dne nabytí účinnosti *Lex Covid*, tj. od 24. dubna 2020, **do uplynutí 6 měsíců od ukončení nebo zrušení mimořádného opatření při epidemii Covid**, nejpozději však do 31. prosince 2020. To neplatí, pokud úpadek nastal již před přijetím mimořádného opatření při epidemii, nebo pokud úpadek nebyl **převážně** způsoben v důsledku okolnosti související s mimořádným opatřením při epidemii, která by dlužníku znemožňovala nebo podstatně ztěžovala plnit své peněžité závazky. Jedná se o povinnosti právnických osob a fyzických osob podnikatelů.

Oddychový čas pro podnikatele, kteří se v důsledku koronaviru ocitli v situaci hrozícího úpadku, je zajisté vhodným postupem pro zachování jejich ekonomické stability a udržení se v chodu. Mnoho ekonomicky stabilních podniků se ze dne na den ocitlo v situaci, kdy jim neočekávaně formálně vznikne povinnost podat na sebe dlužnický insolvenční návrh, a to v důsledku omezení provozu, která vznikla nařízenou povinností uzavřít provozovny anebo v důsledků neočekávané druhotné platební neschopnosti.

Není tedy pozastavena generálně povinnost podávat dlužnické insolvenční návrhy. Pokud materiální úpadek dlužníka nastal již před epidemií Covid, je nutno splnit povinnost k podání insolvenčního návrhu neodkladně i nyní. Pokud povinnost splněna není, musí dlužník, resp. osoba, která měla povinnost návrh podat, počítat se skutečností, že může být odpovědná věřitelům za škodu nebo jinou újmu, kterou způsobí porušením této povinnosti. Škodu je možno následně požadovat přímo například po jednateli společnosti a požadovat uspokojení z jeho osobního majetku.

Je nutno upozornit, že případné prokázání okamžiku, kdy nastal materiální úpadek dlužníka, a tedy zda byla povinnost podat včas insolvenční návrh splněna, je možné i z pozice nespokojeného věřitele, a to například ze seznamu závazků a majetku dlužníka anebo v pozdější fázi insolvenčního řízení ze soupisu majetkové podstaty a přihlášek pohledávek. Dlužník by se proto neměl spoléhat na to, že případné oddalování splnění povinnost k podání insolvenčního návrhu bude v důsledku *Lex Covid* bez následků. Nepomůže ani odvolávání se na *Lex Covid* a pokusy o případné vyvinění se z odpovědnosti za pozdní podání insolvenčního návrhu budou v tomto případě pravděpodobně neúspěšné.

Přes výše uvedené je nutno upozornit na skutečnost, že dlužník, který rozpozná svoji úpadkovou situaci, a je lhostejno kdy nastala, nadále může dlužnický návrh sám na sebe podat a krizová legislativa se ho nedotýká.

Možnost podat věřitelský insolvenční návrh

Podstatně nepříjemnější situace bude panovat v případě věřitelských insolvenčních návrhů. K insolvenčnímu návrhu, který v době ode dne nabytí účinnosti *Lex Covid* do 31. srpna 2020 podal věřitel, se nepřihlíží. Věřitele, který přesto insolvenční návrh podal, insolvenční soud vyrozumí o tom, že se k jeho návrhu nepřihlíží, a to usnesením, proti němuž nejsou přípustné opravné prostředky. Pokud tedy věřitelé nestihli podat věřitelský insolvenční návrh do doby účinnosti *Lex Covid*, tak aktuálně nemají možnost, jak institutu věřitelského insolvenčního návrhu využít, a to ani v případech, kdy by materiální úpadek nastal před epidemií koronaviru a oni toto vyčerpávajícím způsobem v insolvenčním návrhu prokázali. Tyto návrhy bude nutno „uschovat“ pro podání po 31. srpnu 2020 anebo dostatečně působit na dlužníka, aby sám podal dlužnický insolvenční návrh.

Na druhou stranu je zabráněno podávání šikanózních insolvenčních návrhů a zneužívání aktuální

situace konkurencí. Podnikatelům tak nebudou odčerpávány finanční prostředky a síly bojem proti nekalým obchodním praktikám konkurence, která se může snažit využít aktuální situace podáním nedůvodného insolvenčního návrhu na jiný subjekt. Veškeré síly a ekonomické možnosti je tak možno opřít do udržení podnikání v této složité době.

COVID moratorium

Nástrojem pomoci pro podnikatele postižení epidemií koronaviru je tzv. COVID moratorium, o němž vyčerpávajícím způsobem referoval Mgr. Adam Sigmund v předchozím příspěvku naší kanceláře k dispozici >>> [zde](#).

Závěr

Krizová legislativa *Lex Covid* má za úkol poskytnout oddechový čas podnikatelům, kteří se v úpadekové situaci ocitli zcela neočekávaně a převážně z důvodu aktuálního neočekávaného stavu. Ačkoliv se některé instituty krizové legislativy dotknou všech bez rozdílu (například nemožnost podat věřitelský insolvenční návrh), může zneužití *Lex Covid* v budoucnosti přinést dlužníkovi či jeho statutárním orgánům nelehké chvíle, a to zejména založením osobní majetkové odpovědnosti.

Mgr. Lucie Balýová,
advokát



[ŽIŽLAVSKÝ, advokátní kancelář s.r.o.](#)

Široká 36/5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 947 055
e-mail: ak@zizlavsky.cz



[1] NSČR 29 NSCR 113/2013

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Odpovědnost členů statutárního orgánu za nepodání insolvenčního návrhu včas](#)
- [Úmyslně zkracující právní jednání mezi dlužníkem a osobou blízkou](#)
- [Nejvyšší soud ČR: Úhrada úroků ze zápůjčky jako zvýhodňující jednání? Klíčový výklad k § 241](#)

odst. 5 písm. b) insolvenčního zákona

- K postavení zajištěného věřitele v insolvenčním řízení
- K (ne)způsobilosti notářského zápisu jako exekučního titulu pro nařízení exekuce prodejem zástavy
- Promlčení pracovněprávních pohledávek postavených na roveň pohledávkám za majetkovou podstatou
- Preventivní restrukturalizace
- Odpovědnost státu za nesprávný úřední postup exekutora: Je stát skutečně „posledním dlužníkem“?
- Odstoupení od smlouvy v insolvenčním řízení
- Zřízení exekutorského zástavního práva – právní rámec, dopady a judikatura
- Novela nařízení o insolvenčním řízení nabyla účinnosti – jaké přinesla změny?